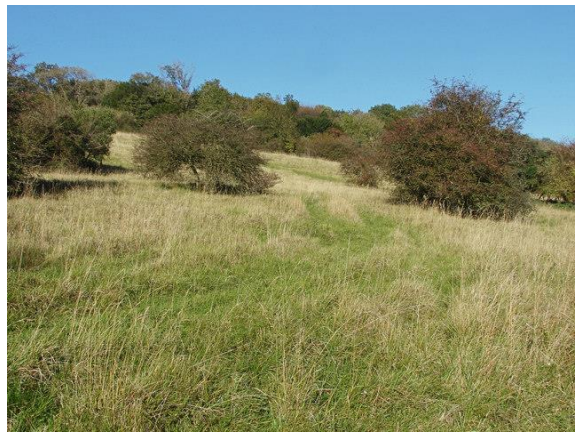

Betande djur som förhistoriska trädgårdsmästare?

Inom forskarkretsar har det länge varit en accepterad teori att det förhistoriska landskapet i Central- och Västeuropa till största del varit täckt av en tät växande skog. I modern tid har det blivit en populär fråga att konservera den naturliga miljön, inte minst i England och Nederländerna. Om en tät skogsmiljö är representativ som naturlig miljö och vegetation oberoende av mänsklig påverkan har däremot blivit en omdiskuterad fråga på senare tid.

F.W.M Vera publicerade år 2000 sin bok *Grazing ecology and forest history* och menar att landskapet inte alls dominerades av en tät skogsmiljö utan att det snarare likade något av ett öppet parklandskap. Denna hypotes skapade en ny debatt bland forskare och gav därmed upphov till en rad nya artiklar som behandlar frågan om förhistorisk vegetation. I boken förklaras effekten av förhistoriska herbivorer som till exempel uroxer, vildhäst och rådjur. De här djuren kan ha haft en betydande roll i utformningen av vegetationen under den Atlantiska tidsperioden för 9000-6000 år sedan. Genom betande och nertrampning av fröer och skott från träd och växter ska ett mer öppet landskap ha tagit form.

En tät skogsmiljö har svårt att återväxa när herbivorer är närvarande men skogsdungar kan möjligtvis uppstå till följd av utbredningen av taggiga växtarter som slånbar och havtorn. Dessa fungerade som en barriär mot djuren och gav träden en chans att breda ut sig. Trädpopulationen kan på så vis ha varit beroende av hur mycket denna skyddande och buskiga vegetation avancerade i det öppna landskapet.

En möjlig bild av hur Vera tänkte sig att förhistoriska Europa såg ut. (Källa: Alan Hunt)

Pollenanalys är ett vanligt verktyg bland forskare som används för att rekonstruera vegetationen. Ek och hassel finns representerat i pollenarkiv från Europa under postglacial tid. Dessa arter är ljuskrävande och en tät skogsmiljö hindrar återväxten av dem. I frånvaro av ljus och öppenhet blir de istället ersatta av mer skuggtåliga trädarter.

Hypotesen om herbivorens påverkan utmanas av en rad forskare. I en studie från 2005 undersöktes pollenarkiv från Irland, England och Europa. Under Atlantisk tid är det känt att Irland hade mindre stora herbivorer och gav möjligheten att undersöka hur den vegetationen skiljer sig från de med fler betande djur. Resultatet från studien tyder på att pollenrepresentationen från ek och hassel var jämbördiga i alla tre områden och talar emot argumentet om de betande djurens påverkan på vegetationen. Hur ursprungsvegetationen verkligen såg ut är det ingen som vet. Men genom forskning är vi på god väg att återuppbygga det landskap som en gång existerade i Europa.

